

PUBLICACIONES

Q

Antoni Matabosch Soler:

TERESA FRANCESCA ROSSI, *Manuale di Ecumenismo*. Editrice Queriniana, Brescia, 2012, pp. 465.

Malgrat el títol d'aquesta obra, no es tracta ben bé d'un manual, sinó més aviat d'un tractat ben complet d'ecumenisme. L'autora té una llarga experiència de diàleg ecumènic. És Directora Associada del Centre Pro Unione de Roma, professora de la matèria a alguns centres teològics romans i ha estat membre de delegacions vaticanes a Assemblies del Consell Mundial de les Esglésies i Grups mixts de diàleg ecumènic.

El llibre es proposa sis objectius: una fisonomia del Moviment ecumènic modern; una completa teologia ecumènica; la contribució catòlica; una hermenèutica dels documents de diàleg; una iniciació a l'ecumenisme com a sistema de pensament i estil cristià; i un compendi de praxi ecumènica. Desenvolupa aquests objectius en quatre capítols o mòduls i una introducció. Una vegada establert el concepte d'ecumenisme, el primer mòdul exposa el **mètode** ecumènic, intrínsecament dialògic. El segon tracta de l'**Espiritualitat** ecumènica, fonamentada en la conversió i la reconciliació. El tercer és la **Història**, en concret de les divisions i de l'apropament ecumènic. Finalment, el quart és la **Sistemàtica**, on s'exposa la reflexió teològica madurada en el si de les esglésies.

Una característica pròpia i molt interessant del llibre és que cada mòdul ve acompanyat per uns Subsidis o ampliacions que permeten completar i fer diferents nivells de lectura. S'hi inclouen documents importants, petites monografies, experiències i criteris operatius, temes d'actualitat, textos bíblics comentats, etc. S'hi inclou també un CD-ROM amb materials il·lustratius de cada lliçó; el CD està ideat de manera que pugui ser periòdicament ajornat amb noves informacions.

La lectura d'aquesta obra porta al convenciment que, després de 100 anys d'ecumenisme i 50 d'aportació catòlica des del Concili Vaticà II, l'únic moviment ecumènic ha arribat a una maduresa conside-

nable. Per als catòlics hi ha un cos de doctrina ben definit i una praxi ben experimentada. Segurament que per a molts el camí de la unitat dels cristians està alentit. Ho pot semblar. Però la lectura d'aquest llibre mostra una maduresa de conceptes i una multiplicitat de fites assolides que més aviat ens porten a l'optimisme. La unitat de les Esglésies cristianes no és per a demà, però sí que és una fita que es va preparant, sens dubte amb dificultats, però també sens dubte amb eficàcia prudent. Centenars d'anys de separacions no es poden resoldre en unes poques dècades. La propera X Assemblea del Consell Mundial d'Esglésies que se celebrarà enguany, del 30 d'octubre al 8 de novembre, a Busan (Corea) serà una nova fita del camí cap a la unitat.

Francesc Torralba:

L. MARTÍNEZ SISTACH: *Una espiritualitat per al cristià d'avui*, CPL, Barcelona, 2013, p. 254.

Els experts més qualificats d'Europa consideren que s'està produint un interès creixent per l'espiritualitat. El model materialista i consumista de vida, centrat en la vida exterior i en els objectes, sembla esgotar-se i emergeix, per reacció, un conjunt de valors que s'han anomenat postmaterialistes. El llibre que oferim presenta la legitimitat de l'espiritualitat arrelada en la tradició cristiana a partir d'un conjunt de reflexions que formen una unitat. El Cardenal de Barcelona recull una selecció de les seves glosses dominicals i les vertebra en un text on s'exposen les característiques centrals d'aquesta espiritualitat, que té com a nucli fonamental la trobada íntima, personal i intransferible amb Jesucrist, el Mestre interior, en paraules de sant Agustí.

Cal destacar alguns aspectes formals del llibre. És àgil i clar, de lectura incloent, que permet un accés a lectors molt diferents. No és un llibre per a iniciats solament. El to i l'estil són de proposta i no solament per als cristians, sinó per a tots els ciutadans que viuen en estat de recerca espiritual i que desitgen respondre els seus interrogants fonamentals. L'ordre dels capítols obeeix aquesta voluntat pedagògica.

ca. Hi ha, en primer lloc, una descripció de les necessitats espirituals. Experts no creients reconeixen obertament i explícitament que l'ésser humà no solament té necessitats d'ordre físic, psíquic i social, sinó també espirituals o transcendents. L'Arquebisbe de Barcelona presenta aquestes necessitats i fa una especial referència al valor que té el silenci en la vida humana com a àmbit de recolliment, d'interiorització i de trobada personal amb el Crist.

La segona part està dedicada a l'encontre amb Jesús i amb el seu Evangeli. Seguint la idea de Benet XVI, expressada en la primera encíclica del seu pontificat, *Deus caritas est* (2006), la fe és, sobretot, la trobada amb un esdeveniment que dona una orientació radicalment nova a la pròpia vida, que dibuixa un nou horitzó. És un encontre amb una persona, el Crist. Els capítols subsegüents estan dedicats al seguiment del Crist que és el centre de la vida cristiana. Ser cristià és imitar Jesús, viure com Ell va viure, fer el que Ell va fer, imitar-lo en les obres i en les paraules. Aquests capítols s'organitzen seguint el calendari litúrgic: Advent, Nadal, Quaresma, Setmana Santa i Pasqua. Finalment, els tres darrers capítols estan dedicats a la trobada amb Jesús a través dels sagraments i, particularment, de l'eucaristia dominical, la trobada amb Jesús en l'Església, Poble de Déu, en la bella expressió de Gaudim et Spes i, finalment, el llibre clou amb un capítol sobre la Mare de Déu presentada com a model per a tots els cristians.

Com diu el Bisbe auxiliar de Barcelona, Sebastià Taltavull, en el pròleg, en aquest llibre, «s'hi descobreix el valor de l'actualitat de l'itinerari cristià com a resposta a la crida que el Senyor fa a cadascú a seguir-lo i a romandre amb ell». En definitiva, un llibre escrit amb clara vocació pastoral que presenta una espiritualitat encarnada en la vida quotidiana i en la història, plausible i raonable, una espiritualitat que és font d'inspiració de la justícia social i de la compassió i del perdó sense límits.

David Jou:

Paul THAGARD: *El cervell i el sentit de la vida*, Obrador Edendum i Universitat Rovira i Virgili, col·lecció Punt Nodal, 4, Santa Coloma de Queralt, 2012, 354 pp.

La relació entre neurociències i experiència religiosa és un tema molt actual, que estimula a conèixer millor la ciència i a reflexionar sobre la religió i el seu significat per als humans. Tenim ara la traducció d'un llibre ben conegut, de Paul Thagard, professor de filosofia a la Universitat de Waterloo, a Ontario, Canadà, i investigador en psicologia i ciències de la computació. El llibre em resulta profundament interessant en molts aspectes, i el recomano vivament, però des d'una certa incomoditat, a què em referiré al final.

L'interès del llibre és en les preguntes que s'hi formulen —com coneix la realitat el cervell?, com sent emocions el cervell?, com decideix el cervell?—, i les reflexions que se'n segueixen —per què val la pena viure, necessitats i esperances, l'ètica i el cervell, el sentit de tot plegat—, temes que constitueixen els continguts dels capítols quart al desè. Tractar d'aquestes qüestions de tanta tradició filosòfica i religiosa des de la neurociència hi aporta una llum complementària, sovint sorprenent i qüestionadora, que invita a actualitzar-ne les reflexions.

En els capítols 4-10, l'autor tracta aquestes qüestions de forma amena i brillant, des de la idea que la ment és el cervell. Proposa un realisme constructivista, fet de processament de dades sensorials combinat amb interpretacions, coneixements previs, expectacions i objectius, i amb una construcció de conceptes. Però la saviesa no és tan sols el coneixement de la realitat, sinó també una interpretació de quins aspectes en són importants, perquè ho són, i com aconseguir-los. En el coneixement d'aquests aspectes hi intervenen les emocions, que contribueixen a la identificació d'objectius valuosos, la imaginació d'accions i la presa de decisions, i incrementen l'atenció, la motivació i la memòria. L'autor presenta les emocions com una integració dinàmica entre apreciacions cognitives i percepcions corporals, explora algunes emocions que poden impedir dur a terme una vida plenament valuosa, i recomana «sentir emocions, no massa intensament, i

preferentment positives». Després d'un estudi dels mecanismes cerebrals de decisió, i considerant el *jō* com a totalitat d'una sèrie de facetes emergents —molecular, neuronal, psicològica i social—, aborda els aspectes de l'ètica, de les esperances, i del sentit de la vida, que situa en la realització de l'amor, el treball i el joc.

El llibre s'adreça, doncs, a qüestions rellevants de l'experiència humana, des d'un coneixement actualitzat de la neurociència. No em sento còmode, però, amb el reduccionisme de l'autor, que el porta a afirmar que «la realitat és allò que la ciència pot descobrir», o que és «...el conjunt de coses i processos identificats per disciplines científiques ben establertes amb teories que tenen el suport de resultats obtinguts a partir d'observacions i experiments sistemàtics», cosa que em sembla pretenciosament simplista. No és estrany que, amb aquesta definició de realitat, l'autor opini que la fe i la filosofia són irrellevants per a esbrinar el sentit de la vida, el qual queda totalment aclarit per la neurociència. Per això, els tres primers capítols, tot i els seus punts interessants, tenen sovint l'aire feixuc d'un adoctrinament innecessari.